

NOU ESCENARI, NOUS COMPROMISOS PER CATALUNYA

FORO DE LA NUEVA ECONOMÍA

Barcelona, 22 de març de 2007

Senyores, senyors,

Molt bon dia.

Catalunya ha viscut els darrers anys un **canvi de clima polític**. Un canvi, cal dir-ho, sense conseqüències catastròfiques: l'ecosistema del planeta polític català és molt diferent del de la mare Terra.

Valguin per a l'analogia del canvi climàtic l'explotació electoralista poc respectuosa amb el país, les agressions externes, la tèbia consciència catalanista en determinats sectors socioeconòmics, la passivitat generalitzada davant el malbaratament dels recursos, o l'escalfament de temperatures estatutari i post-estatutari, ara sobtadament refredat per un Govern que s'ha aplicat a prendre totes les mesures necessàries per a tornar a un clima d'estabilitat i calma general. Ha tingut a favor el fet que el centre de les tempestes s'hagi traslladat al nord cantàbric i a la capital de l'Estat, però tots sabem que aquest tipus de núvols es mouen de manera imprevisible.

Així doncs, aquest canvi climàtic, o polític-climàtic, ha deixat gran part de la **vida pública catalana desorientada**, sense acabar de reconèixer el nou terreny, el nou paisatge polític; i no tornarà a ser el mateix d'abans.

Cal centrar-se a entendre el nou mapa resultant, a analitzar partint d'ell, a prendre decisions basant-se en ell. Podríem dir allò que no és ni pitjor ni millor que l'anterior, sinó que és diferent, és el d'ara, és sobre el qual cal treballar en clau de present i futur.

En aquest sentit, al marge dels debats que l'actualitat mediàtica genera - i devora -, a gran velocitat, **ens cal recuperar el debat de fons al voltant del model de societat i de país**, al voltant de l'adaptació de Catalunya al nou entorn socioeconòmic, productiu, cultural, jo diria que fins i tot al context vital dels nostres temps.

Quin és l'escenari en què cal situar aquest debat sobre el model de país?

El coneixem tots, però ens cal tenir-lo sempre present.

El marc general és el de la **globalització**, el d'un món cada cop més interconnectat, en què cauen les barreres de les distàncies comunicatives, en què les fronteres estatals sovint es difuminen, però on els Estats continuen exercint el paper d'actor principal.

Un món que viu uns anys de grans **moviments migratoris**, amb els efectes que això té per a qualsevol país. En el cas de Catalunya, per exemple, l'any 98 érem poc més de 6 milions d'habitants, amb un 1,97% d'estrangers. Les dades revisades del padró de 2006 ens diuen que ja no som 6, sinó 7'2 milions de persones, amb gairebé un milió d'estrangers, el 12,8%.

D'aquests 7'2 milions d'habitants, el 63% ha nascut a Catalunya. Per tant, **no és cap determinisme històric el que fa d'aquests més de 7 milions una nació, sinó l'interès comú sobre el present i el futur, els projectes de progrés social i econòmic, la mateixa necessitat col·lectiva que ja va posar les bases del catalanisme i de la Catalunya moderna al segle XIX.**

Deia que en 8 anys hem rebut una fecunda onada migratòria, una onada que encara no s'ha frenat. I això implica un esforç immens per al país, per adaptar la sanitat, l'educació, l'habitatge, les polítiques socials, el sistema d'Estat de Benestar, a la creixent demanda, per a convertir el xoc cultural en un diàleg cultural enriquidor. Per a garantir la convivència i la cohesió social.

En només 8 anys Catalunya ha canviat el seu color demogràfic, social i cultural. Això vol dir noves prioritats públiques específiques sobre les quals la Generalitat i els Ajuntaments necessiten actuar de manera prioritària, amb una urgència i proximitat que la lentitud d'un Estat que es resisteix a descentralitzar el seu poder no satisfà.

En aquests mateixos anys, el món transformava **l'esfera productiva i econòmica**.

Un exemple és l'augment de l' "offshoring", amb dues vessants, la deslocalització i la contractació externa. Es pot discutir o no si tindrà un efecte positiu net en l'economia domèstica a llarg termini, com assenyala un recent estudi de la Caixa,

però el que no admet discussió, el que ens urgeix tenir present és que a curt i mitjà termini està provocant greus situacions en el món laboral i en la societat catalana.

Calen per tant respostes polítiques específiques sobre les conseqüències directes i indirectes de la reducció i tancament de plantes productives.

O sobre els canvis estructurals, com el que es deriva de les dades que s'han conegut aquesta setmana en relació al sector del tèxtil, que a Catalunya ha perdut més de **28.000 treballadors** en sis anys.

Per altra part, el món dels nostres temps ens està portant també una creixent consciència en relació a la **sostenibilitat**, a la preservació dels recursos del planeta.

Després de molts anys de parlar sobre el món que anàvem a deixar als nostres fills, als nostres néts, d'observar els temes mediambientals en clau de futur (uns amb més preocupació que altres, tot s'ha de dir), ara s'està reaccionant de manera generalitzada en veure que el tractament dels recursos està tenint conseqüències sobre el present immediat, s'està començant a percebre que l'aplicació de criteris de desenvolupament sostenible **és ja una exigència del present en tant que afecta les perspectives de benestar i de creixement econòmic**.

- i si em permeten recuperar un moment l'analogia inicial del canvi climàtic polític, podríem dir també que s'està estenent consciència catalanista en sectors econòmics que ja veuen que la defensa dels interessos col·lectius del país no és una qüestió difusa sobre la Catalunya que heretaran els fills i els néts, sinó que hi ha en joc els comptes de resultats del present immediat.

L'actual és un món també on l'ús de les **noves tecnologies** s'estén de manera imparable:

Fa poc més de 20 anys al món hi havia un milió d'abonats a la telefonia mòbil, que trucaven i rebien trucades amb cobertura limitada. Segons dades recents, fa 2 anys ja ens acostàvem als **2.000** milions d'abonats a la telefonia mòbil,

i les utilitats integrades a l'aparell s'han multiplicat (enregistrament d'imatges, de so, etc.), però també la possibilitat de millorar l'atenció pública al ciutadà: per exemple, algunes línies d'autobús d'aquesta ciutat (33) ja permeten saber quants minuts trigarà a passar el bus per qualsevol parada a través del mòbil o de qualsevol dispositiu amb accés a internet.

Una manera d'estalviar molestes esperes, de permetre a l'usuari gestionar millor el seu temps.

Aquest exemple, com el de la tramitació de gestions amb els Ajuntaments o amb la Generalitat a través d'internet, des de casa, des de les empreses, són exemples de petits canvis per al dia a dia derivats de l'avenç i l'extensió de les noves tecnologies, però que necessiten de la decisió, la gestió i la implementació de polítiques públiques.

La modernització d'un país, l'adaptació a les noves realitats, és doncs el resultat d'una suma d'impulsos tècnics, socials, empresarials, polítics.

Per tant, el fre a qualsevol d'aquests impulsos és un fre al desenvolupament de tot el país.

És en aquest sentit que, ara com ara, Catalunya no pot deslliurar-se del permanent conflicte amb l'Estat, entenent conflicte com a diàleg d'interessos oposats, sense implicar cap altra connotació que no sigui pacífica i constructiva.

PER QUÈ AQUEST CONFLICTE PERMANENT?

Perquè davant tots aquests canvis, davant la necessitat d'adaptar Catalunya a les noves demandes, a les noves situacions, als nous reptes, per a garantir els interessos comuns, ens trobem amb el fre d'un Estat que amb la seva obsessió unitària no ens permet gestionar amb plena llibertat el present ni preparar-nos amb garanties per als reptes i oportunitats del futur.

Perquè s'està demostrant que malgrat els evidents efectes econòmics positius que la descentralització autònoma ha portat arreu de l'Estat, la inèrcia centralista s'entesta a negar l'evident necessitat de fer un pas més enllà, de permetre descentralitzar també el poder real de l'Estat. Continua molt activa la mentalitat de Km0: el sistema aeroportuari, els traçats dels trens d'alta velocitat, o la resistència al trasllat de la CMT en són significatius exemples, per no parlar de la famosa OPA a Endesa.

I això xoca amb el fet que **per a ser més competitius en l'entorn global, ens cal més llibertat en l'exercici de les competències**. La competitivitat de Catalunya passa per l'exercici de competències, per la capacitat de decidir i gestionar les estratègies a llarg termini en qüestió d'infraestructures, d'energia, d'immigració. I quan parlem de poder de decisió, quan parlem de lliure exercici, parlem també, i sobretot, de finançament.

Del que es tracta, és de canviar el paradigma estructural. Com repeteixo sovint, en tots els àmbits (empresarials, socials, institucionals, polítics), l'antiga estructura de lents blocs piramidals es substitueix per àgils sistemes en xarxa que permeten respondre amb proximitat i rapidesa davant els

reptes canviants del nostre temps. **Manel Castells** ho ha escrit de manera més acadèmica: "LES FUNCIONS I ELS PROCESSOS DOMINANTS S'ORGANITZEN EN XARXES, QUE CONSTITUEIXEN LA NOVA MORFOLOGIA SOCIAL DE LES NOSTRES SOCIETATS".

Però l'Estat espanyol, aferrat a antigues essències patriòtiques, es resisteix a acceptar la seva veritable realitat plural. La mentalitat radial, la visió de Km 0, és una excentricitat econòmica al món actual, perquè promociona l'economia administrativa i castiga la productiva.

Prestigiosos economistes ens diuen que els Estats-regions del **tamany i les característiques de Catalunya** són els més **eficients i competitius per actuar en el món global**.

Parlen d'agilitat en la presa de decisions, de no tancar-se en les pròpies fronteres, enfront la lentitud burocràtica dels grans Estats centralistes, poc atents a les necessitats heterogènies i multiplicadament diferenciades dels seus territoris.

Parlen de la importància de les infraestructures, de gestionar aeroports de gran capacitat transnacional.

I AMB QUÈ ENS TROBEM?

Amb limitacions per articular un bon sistema d'infraestructures logístiques i de transport. Amb els interessos i les capacitats de **l'aeroport del Prat** subordinats als criteris d'un sistema de gestió centralista per al qual el potencial i les necessitats empresarials i socials de Catalunya no són cap prioritat.

Ens trobem també amb un **transport ferroviari** encara en mans de l'Estat, ja no només **insuficient** a l'hora de vertebrar el territori sinó que, per la **desatenció acumulada**, ara també d'una **ineficiència extrema**. Les conseqüències: pèrdues en la productivitat dels treballadors que arriben tard a la feina, pèrdua de temps i qualitat de vida dels afectats directes i indirectes, i un pas enrere en l'intent de descongestionar unes infraestructures viàries ara més col·lapsades. Seguim pagant peatges.

Per tant, el **món polític català ha de fer un doble esforç permanent**. No només ha de **donar resposta als reptes i als problemes propis de qualsevol país** en aquest context de canvis als quals feia referència al principi, sinó que **per fer-ho, massa sovint ha d'entrar en conflicte amb un Estat central que ens limita els instruments, les eines que necessitem per a resoldre els problemes de la gent**.

De vegades, pitjor encara, des de la desinformació i el desconeixement propi de la distància, pren decisions que posen en discussió projectes polítics consolidats de Catalunya, com en el cas del recent decret d'ensenyament.

LA SITUACIÓ MÉS CONFLICTIVA, PERÒ, ÉS LA QUE VIU L'ESTATUT.

Els darrers anys, quan es deia que quina falta feia el procés de reforma endegat, recordava entre d'altres aspectes els més de 400 assumptes de conflictivitat competencial entre Catalunya i l'Estat plantejats al TC durant la vigència de l'anterior Estatut.

Però el que havia de ser per fi un marc estable que blindés les competències i el finançament de Catalunya per a garantir estabilitat en els grans projectes polítics del país, i reduir els conflictes entre Catalunya i l'Estat a partir d'un avenç en l'autogovern, es va laminar fins a trencar el consens, la unitat i sobretot l'entusiasme del text aprovat al Parlament.

Catalunya va acceptar tot això, i ara es troba que es posen **traves al desenvolupament del text**,

es troba que l'únic blindatge que s'intueix és encara més a la baixa, en el seu viatge al TC després d'un recurs que ha demostrat una vegada més que alguns, els principis d'igualtat i llibertat només els entenen contra Catalunya.

Es troba que **un cop aprovat el nou Estatut l'Estat presenta lleis i decrets que ignoren el nou marc competencial, que envaeixen les competències que acàbavem de pactar amb el propi Estat**.

El més greu, el que constitueix un veritable **risc de crisi de l'Estat**, és la **possibilitat que el text refrendat pel poble de Catalunya, sigui escapçat, de manera implícita o explícita a posteriori pel TC.**

Tot i reconèixer amb tot respecte la legitimitat i les funcions del TC, cal tenir present que **l'Estatut és un pacte entre dues parts**, entre l'Estat, representat en les seves Corts, dipositàries de la sobirania popular, i de forma directa el poble de Catalunya, expressat en referèndum.

Per tant, **alterar aquest pacte**, insisteixo, ja sigui **modificant part del seu articulat, o bé restringint la seva interpretació**, suposaria, com ja he dit, una crisi d'Estat, ja que s'estaria vulnerant el pacte entre aquest i el poble de Catalunya. I ho pot acceptar el poble de Catalunya? Quin valor té un pacte amb l'Estat si el mateix Estat després el modifica unilateralment?

Una de les parts resultaria perjudicada a posteriori, amb la **pèrdua de confiança i credibilitat en les institucions de l'Estat** que això comportaria.

Perjudicada a nivell formal, però també a nivell pràctic, doncs com han començat a advertir moltes veus, es reduiria a mínims la possibilitat de desenvolupar polítiques públiques específiques a Catalunya.

En aquestes alçades haig de manifestar públicament la decepció per la decisió del Tribunal Constitucional de rebutjar el recurs de súplica de la Generalitat contra la recusació del magistrat Pérez Tremps. La decisió del TC ens ha privat del jutge natural que preveu la mateixa Constitució, que en definitiva, ens agradarà més o menys, però és la que marca les normes d'aquest joc. El Tribunal Constitucional són 12 membres i la decisió presa amb la recusació d'un d'aquests 12 magistrats, el deixa en 11, per tant no sencer, i en conseqüència privat d'una part de les argumentacions i aportacions al debat i a la deliberació que hauria d'haver fet.

Aquesta decisió, em sap greu manifestar-ho, va en contra dels interessos del dret, per damunt de tot, i de manera indirecta pot acabar afectant de manera greu els interessos de Catalunya.

Alguns encara insistiran que no s'ha de fer cas a tot això, que la prioritat política ha de ser resoldre els problemes de la gent i no buscar excuses amb reivindicacions nacionalistes que no interessin la societat catalana, que no interessin la gent.

¿No interessa el transport? ¿no interessa el que passa amb la RENFE? ¿que potser els catalans no agafen el tren, o l'avió? ¿no interessin les escoles?

Perquè si fem **UN PETIT RESUM DE LA TOSSUDA REALITAT DEL QUE PORTEM DE 2007**: Renfe, l'aeroport del Prat, el decret d'ensenyament i el viacrucis legal de l'Estatut català ens recorden cada dia que el catalanisme, entès com *la defensa dels drets, les llibertats, l'autogovern i el benestar del poble català*, és una necessitat vigent en qualsevol àmbit socioeconòmic del país.

No és només una qüestió de defensa de la identitat pròpia. És una qüestió d'interès col·lectiu comú.

No es tracta d'enfrontar banderes, sinó de defensar les prioritats i els projectes polítics, defensar l'exercici de l'autogovern per a poder servir als interessos de les persones, les empreses i el conjunt de la societat catalana.

Aquesta és la base del catalanisme. Un catalanisme que, com bé explica **Josep Termes**, s'assenta sobre tres potes: llengua, indústria i gran ciutat. Llengua per identitat, per cohesió. Indústria per productivitat, per l'esperit emprenedor. Gran ciutat per modernitat, per cosmopolitisme.

A nivell polític, això ens obliga, tant als que aspirem a la independència com als que defensen diferents formes d'autogovern dins l'Estat espanyol, **ens obliga** a tots, per sentit de país, per coherència amb els propis objectius, **a cercar uns pactes mínims per als grans reptes de país**, per a les grans qüestions estratègiques sobre les quals cal actuar ara i en els propers anys.

EL PARLAMENT HA DE SER ESCENARI CENTRAL D'AQUESTS PACTES, espai de trobada i diàleg de les diferents visions i sensibilitats del país. En ell cal plasmar políticament i abordar amb rigor, sense electoralisme, amb

responsabilitat, pactes **sobre les infraestructures, sobre els recursos energètics, sobre la immigració.**

Cal fer debats específics, monogràfics, al Parlament, entorn aquestes qüestions. Debats que no podem tancar en lluites electoralistes; debats que han de formar part de l'actualitat pública, debats que la ciutadania, la societat civil, no pot ignorar.

El Parlament pot i ha de jugar un paper central en els grans debats de la Catalunya que volem.

Però el debat, la implicació, no pot quedar-se aïllada al Palau del Parc de la Ciutadella, l'acció no pot limitar-se a mesures del Govern.

El paper de la societat civil, com sempre en la nostra història, **és imprescindible**, i en aquest sentit, **iniciatives com la que avui té lloc entorn al futur de l'aeroport del Prat**, en un acte acadèmic amb gran representació de la societat empresarial catalana per a debatre un tema que afecta els interessos de Catalunya,

són un senyal, una petita mostra que, davant l'evidència dels fets, s'està recuperant una certa consciència catalanista en sectors que darrerament havien defugit de responsabilitats en la defensa dels interessos col·lectius de Catalunya.

Ens feia falta, ens fa falta, que el gruix de la societat empresarial recuperi consciència catalanista, que recuperi la veu, que entengui d'una vegada que **els interessos particulars dels catalans passen obligatòriament pels interessos del conjunt de Catalunya.**

De la mateixa manera, fa un moment parlava del risc de **crisi d'Estat en relació a l'Estatut i el seu pas pel TC.** Doncs **si aquesta crisi es produeix, caldrà articular una resposta política des del catalanisme,** que tan debò aquesta vegada compti amb el suport explícit de la gent

progressista d'Espanya, d'aquells que no comparteixen la visió reaccionària que es resisteix a acceptar la modernització de l'Estat.

Si ve, benvingut serà, **Però el que sí resultarà imprescindible per damunt de tot, és sumar-hi la resposta i la implicació de la societat catalana.**

Es pot pensar que les meves paraules són gairebé utòpiques en els nostres dies, quan la pràctica majoritària és anar a la seva.

Bé, acceptem la motivació egoista: ¿Que potser alguna empresa veuria amb bons ulls que els efectes de les deslocalitzacions derivessin en una greu conflictivitat laboral?

¿Que potser no n'hi ha cap que faci comptes i comprovi el potencial de guanys particulars si es milloren les infraestructures?

És més, ¿de què serveix esforçar-se a evitar reaccions i boicots a les empreses si aquestes perden competitivitat pel fre a la modernització del país?

¿Es poden deixar sols el Govern i el Parlament en la defensa dels interessos de tots els catalans enfront la maquinària política, institucional, mediàtica, econòmica i social **d'un Estat centralista que no vol ensenyar els comptes d'un dèficit fiscal que des de fa anys pesa com una llosa sobre els serveis, les polítiques i la competitivitat de Catalunya i empobreix l'economia familiar dels catalans?**

Si no hi posem nosaltres mateixos traves, l'articulació del catalanisme en relació a determinades qüestions no sembla impossible d'aconseguir.

Caldrà, això sí, **combinar fermesa i mesura.**

Vull remarcar-ho: Fermesa. **Fermesa en la defensa dels interessos col·lectius, assumint la responsabilitat col·lectiva, especialment necessària quan el poder polític és limitat, com és el cas de Catalunya.**

Cal mantenir i mostrar fermesa quan el catalanisme s'articula i es posiciona amb força sobre una qüestió. Al llarg de la història se'ns ha aplicat

repetidament la màxima "*divideix i guanyaràs*"; ja ens han dividit prou vegades, ja ens han vençut prou vegades per a continuar actuant amb mesquinesa en els temes que demanen unitat i sentit de país.

Necessitem mantenir la fermesa, fins i tot davant l'estètica, davant el *què diran de nosaltres* tantes vegades utilitzat per acovardir la part amb menys autoestima del poble català.

Fermesa doncs. Però la fermesa necessita sentit just de la mesura per a mantenir-se. Cal cap fred i ser acurats en l'anàlisi dels conflictes, en el recompte de les pròpies forces. Cal conèixer amb exactitud l'abast real del compromís col·lectiu existent, valorar amb rigor les possibles reaccions.

El catalanisme del segle XXI s'ha de caracteritzar per una fermesa sense renúncies, però amb sentit de la realitat.

Però el català és entre moltes altres coses un poble tossut. Per tant, que ningú esperi que el catalanisme visqui eternament refugiat en la queixa permanent ni en l'acceptació d'una situació desfavorable per als interessos socials i econòmics de Catalunya.

Perquè l'anomenat "problema catalán", no és només una reivindicació en el pla dels sentiments i les emocions, sinó la suma d'aquests i de les necessitats socials, polítiques, econòmiques i empresarials de tot Catalunya.

Permetin-me citar uns fragments d'articles d'opinió publicats a la premsa del país en les darreres setmanes:

"LA T-4 MADRILENYA HA ESTAT A CATALUNYA UNA FÀBRICA D'INDEPENDENTISTES MOLT MÉS PRODUCTIVA QUE TOTS ELS DISCURSOS QUE PUGUIN FER CAROD O PUIGCERCÓS". I "LA FOTO DE LA T-4 HA SERVIT PERQUÈ QUALLÉS LA IDEA DE QUE NO TOT ÉS PARANOIA, QUE EFECTIVAMENT HI HA PODERS QUE NO SÓN NEUTRALS I TERRITORIS DESIGUALMENT TRACTATS".

Un altre: "EL FONAMENTALISME ESPANYOLISTA (...) DENUNCIA RUPTURES IMAGINÀRIES I REFORÇA EL MÉS RANCI CENTRALISME", tot afegint "AQUEST CENTRALISME NO ÉS PURA IDEOLOGIA, SINÓ TAMBÉ DEFENSA DE PRIVILEGIS".

I per últim: "L'ÚNICA ALTERNATIVA REALISTA DAVANT EL SECULAR PROBLEMA CATALÀ ÉS L'ESTAT FEDERAL O L'AUTODETERMINACIÓ DE CATALUNYA"

"-NO MÉS ENLLÀ DEL 2008-- UN AUTÈNTIC I GRAVÍSSIM CONFLICTE INSTITUCIONAL QUE NOMÉS ADMETRÀ DUES SOLUCIONS: O CONSTRUÏM ENTRE TOTS UN AUTÈNTIC ESTAT FEDERAL O RECONEIXEM EL DRET D'AUTODETERMINACIÓ QUE DEIXI OBERT A CATALUNYA EL CAMÍ DE LA SEVA INDEPENDÈNCIA".

Saben qui signa aquests articles? No són pas **Salvador Cardús, Xavier Bru de Sala, Josep M Pasqual, Josep M Terricabras**, o d'altres opinadors vinculats a una certa idea de país o fins i tot de sobiranisme. Són **Josep Ramoneda, Jordi Borja i Juan José López Burniol**.

Mentrestant, mentre no arribi el 2008 que López Burniol marca com a data de referència en el seu article, la vida política catalana seguirà centrada en els seus dos vessants, no oposats, sinó complementaris: la defensa i millora de l'autogovern, i el seu normal exercici.

Entre debats puntuals d'actualitat, haurem d'articular les propostes per encarar els grans reptes de la Catalunya dels 7 milions llargs; i perquè els projectes immediats esdevinguin realitat, seguirem fent servir tots els mecanismes possibles.

Això sí, amb **fermesa**, amb més fermesa que fins ara. **I sense perdre el sentit exacte de la mesura del que som, de com som, i de com volem ser: una Catalunya millor i més lliure. Una Catalunya competitiva i emergent en el món global. Una Catalunya culta, solidària, un país doncs modern i avançat.**

Moltes gràcies